HOSTÝNSKÁ
ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Praha 10, Hostýnská 2100/2, 10800 Praha

Preventivní program 2026/2027

Obsah:

1. **Úvod**
2. **Charakteristika školy**
3. **Analýza současného stavu**
4. **Garant programu a spolupracovníci**
5. **Cíle prevence a cílové skupiny**
6. **Realizace – obsah a aktivity**
7. **Podklady v legislativě**
8. **Odkazy na rizikové chování ve Školním řádu**
9. **Program proti šikanování**
10. **Krizový plán školy (nejčastější rizikové chování)**
11. **Důležitá telefonní čísla**
12. **Seznam dostupné odborné literatury, webové stránky apod.**

Přílohy:

1. Témata v ŠVP
2. Interaktivní programy
3. Program proti šikanování
4. Krizový plán školy

1. Úvod

V závislosti na rychlosti proměn okolního světa v oblasti moderní techniky, společnosti, politické situace se mění i naše myšlení a jednání jak pozitivním, tak negativním směrem. Velké množství informací, které nás zahlcují a nutí vyrovnávat se s nastalými změnami, klade také nároky na jejich zpracování.

Žáci základní školy jsou často nejovlivnitelnější skupinou, která má specifické místo a úlohu ve společnosti. Jejich prostřednictvím dochází k přeměně hodnotového systému. Jestliže jim chceme pomáhat řešit složité životní situace, je třeba pochopit příčiny a důvody jejich jednání a chování. Poté lze zvažovat možnosti nápravy a její realizace.

Důležitými faktory jsou věk dítěte, zázemí v rodině, obtíže ve škole i jeho volný čas. Rizikové chování se může objevit ve školním prostředí i mimo něj a jeho prevence je proto společným úkolem školy, rodiny a dalších osob a institucí, které s dětmi a mladými lidmi pracují. Důležitá je včasná identifikace obtíží, otevřená komunikace a koordinovaný postup při poskytování podpory.

Cílem preventivního programu je ve spolupráci s rodinou formovat takovou osobnost žáka, který je s ohledem na věk schopen se orientovat v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a dělat odpovědná rozhodnutí.

2. Charakteristika školy

Název školy	Základní škola, Praha 10, Hostýnská 2/2100
Adresa	Hostýnská 2/2100, 10800 Praha
Telefon	274770046, 274771035
E- mail	skola@hostynska.cz
Web	http://www.hostynska.cz/

Vedení školy

Ředitel	Mgr. Štěpán Peterka
Zástupce ředitele	Bc. Jana Mechová M. A, Mgr. Lenka Salim Vosátková DiS, PhDr. Martin Koller
Metodik prevence	Mgr. Jana Sejková, David Patras
Výchovný poradce	Mgr. Jana Sejková
Metodik volby povolání	Mgr. Stanislav Kodet
Vedoucí ŠD	Světlana Kolomazníková

Zřizovatel:
Městská část Praha 10
Vršovická 68, 101 38 Praha 10

Jsme úplná sídlištní škola s 716 žáky a devíti postupnými ročníky. Z toho je na prvním stupni 444 žáků ve třech a čtyřech (1., 4., 5. ročníky) paralelních třídách a na druhém 272 žáků ve třech paralelních třídách. Školu navštěvují především děti ze spádové oblasti, ale jsou přijímány i nespádoví, někdy např. z důvodu školní neúspěšnosti nebo s výchovnými problémy na jiné škole. V současné době školu navštěvuje cca 85 žáků z Ukrajiny.

V budově školy je nad žáky po celou dobu vyučování stanoven pedagogický dohled, včetně šaten před i po vyučování. Za riziková místa považujeme šatny u tělocvičen, WC a zahradu s hřištěm.

Budova školy se nachází v rušném centru sídliště, disponuje rozlehlým travnatým pozemkem se zahradou, víceúčelovým hřištěm a dvěma vlastními tělocvičnami.
V bezprostřední blízkosti školy se nachází park, který je využíván širokou veřejností a tedy i žáky školy. Zde je možné spatřovat jedno z rizikových míst, kde se žáci setkávají. Nedaleko školy je multifunkční park, který je dalším možným rizikovým místem pro šikanu.

3. Analýza stavu školy

V současné době za nejčastější problémy, které si zaslouží zvýšenou pozornost, považujeme:

- neplnění školních povinností
- nevhodné zacházení se školním majetkem, jeho úmyslné ničení
- nevhodné chování žáků k vyučujícím
- záškoláctví - časté jednodenní absence u jednotlivců
- vulgární a hrubé chování žáků k sobě navzájem
- nezájem některých rodičů o chování a prospěch svých dětí
- nedůslednost rodičů při řešení problémů dětí
- nevhodné trávení volného času
- úzkostné projevy a sebepoškozování
- zvyšující se počet žáků se sklonem k virtuální závislosti
- výskyt kuřáků zejména na II. stupni
- experimentování s novými druhy návykových látek
- agresivní chování, projevy šikany mezi žáky

4. Garant programu a spolupracovníci

Garant

- ředitel ZŠ Mgr. Štěpán Peterka

Spolupracovníci

- školní metodici prevence
- školní psycholog
- výchovný poradce
- třídní učitelé a ostatní pedagogičtí pracovníci
- vychovatelky školní družiny
- metodik prevence PPP Bc. Karolína Machuldová

5. Cíle prevence a cílové skupiny

a) Cíle

- vést k samostatnosti, tvořivosti a odpovědnosti vůči sobě i svému okolí
- vychovávat ke zdravému sebevědomí, správnému sebehodnocení a zvládání stresových situací
- zvyšovat odolnost vůči rizikovému chování
- vytvářet ve škole vhodné sociální klima, předcházet agresivitě, všem způsobům šikany a nevhodnému chování mezi žáky
- budovat pozitivní mezilidské vztahy, netolerovat prvky vandalismu, násilí, rasismu, xenofobie
- vést ke zdravému způsobu života a vhodnému trávení volného času
- vést k vhodnému a bezpečnému jednání s neznámými osobami
- opakovaně informovat žáky, učitele, rodiče, veřejnost o problematice rizikového chování
- vytvářet otevřený vztah s rodiči a veřejností
- pomáhat utvářet správný hodnotový systém žáků
- učit žáky podílet se na utváření zdravého školního prostředí
- znát nejen svá práva, ale i povinnosti
- dbát na dodržování Školního řádu žáky, pravidelnou docházku a včasné omlouvání nepřítomnosti rodiči
- předcházet projevům rizikového chování žáků

Cílů programu chceme dosahovat prostřednictvím individuálního přístupu, aktivních a zážitkových metod učení, práce se třídním kolektivem, podpory otevřené komunikace a využívání dostupných možností pomoci včetně schránky důvěry.

b) Cílové skupiny

- žáci
- učitelé
- rodiče

c) Seznámení pedagogů s programem

Úspěšná prevence vyžaduje spolupráci celého pedagogického týmu, průběžné sdílení relevantních informací a znalost aktuálních potřeb školy. Pedagogové průběžně sledují klima tříd a potřeby jednotlivých žáků a podle situace spolupracují se školním poradenským pracovištěm, vedením školy, zákonnými zástupci a dalšími odborníky. Preventivní témata jsou přirozeně začleňována do výuky a třídnické práce. Součástí spolupráce je také plánování preventivních programů, besed, přednášek a dalších aktivit a využívání podnětů ze Schránky důvěry.

d) Rizikové chování

Znakem rizikového chování je zřetelná odchylka od sociálního standardu společnosti, porušení nebo odchýlení od sociální normy nebo skupiny norem, nerespektování požadavků. Mezi hlavní oblasti rizikového chování, kterým se preventivní program věnuje, patří zejména:

- agrese, šikana, kyberšikana

▪ násilí, vandalismus

▪ intolerance, rasismus, antisemitismus, extremismus, xenofobie, homofobie

▪ záškoláctví, neplnění školních povinností

▪ závislostní chování, užívání návykových látek, netolismus, gambling

▪ rizikové sporty

▪ rizikové chování v dopravě

▪ spektrum poruch příjmu potravy

▪ negativní působení sekt

▪ sexuální rizikové chování

▪ rizikové sportovní aktivity

▪ žáci se syndromem PAS

e) Rizikové jevy

- domácího násilí
- týrání a zneužívání dětí
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy
- specifického životního stylu (graffiti, sprejeři)

f) Úkoly

ředitel školy
▪ odpovídá za podporu, vytváření a realizaci preventivního programu

školní metodik prevence
▪ koordinuje přípravy a realizaci programu

pedagogický sbor
▪ učitelé začleňují preventivní témata do výuky jednotlivých předmětů

třídní učitelé
▪ mají stěžejní úlohu při plánování preventivního programu, sledují potřeby žáků, zvláštní pozornost věnují problémovým žákům, žákům se zdravotními a sociálními riziky

výchovný poradce
▪ zajišťuje profesní orientaci, ale také péči o selhávající žáky a žáky s poruchami chování, spolupracuje s PPP

žáci

- podílejí se na přípravě a realizaci programu

6. **Realizace – obsah a aktivity - specifická a nespecifická primární prevence na škole**

a) Specifická primární prevence

Specifická primární prevence zahrnuje cílené aktivity zaměřené na konkrétní oblasti rizikového chování. Jejím cílem je posilovat znalosti, postoje a praktické dovednosti žáků tak, aby dokázali rizikové situace rozpoznat, předcházet jim a v případě potřeby bezpečně vyhledat pomoc. Obsah i forma preventivních aktivit odpovídají věku a potřebám žáků.
Primární prevenci na I.stupni, zejména v prvních ročnících navrhuje třídní učitel. Od 2. ročníků jsou jednotlivá témata zařazena do přírodovědy, vlastivědy a prvouky. Zvolená forma vždy odpovídá věku žáků. V rámci prevence v každém pololetí na 1. stupni od 2. ročníků zařazujeme 2 hodinové bloky s lektory Proxima Sociale a na 2. stupni s organizací Magdalena, o. p. s.

I. stupeň:
- Zdravě žít - výživa, hygiena, hodnota zdraví, nemoc, léky a drogy.
- Učit se komunikovat, rozumně reagovat na různé podněty, nevytvářet konfliktní prostředí, umět se dohodnout, vhodně požádat o pomoc, umět slušně odmítnout.
- Vytvářet pozitivní sociální klima - pocit bezpečí, zdravé sebevědomí, kamarádství, vyjádřit radost, ovládat se a chápat pozitivní hodnoty.
- Hledat možnost sebeuplatnění- zájmové aktivity.

II. stupeň:
- Získat základní a nezkreslené informace o drogách a riziku zneužívání.
- Zvyšovat sociální kompetence - orientace v sociálních vztazích, přijímání odpovědnosti za sebe, za své chování, řešit problémy, konflikty, čelit nátlaku a umět se vyrovnat s problémy.
- Odstraňovat nedostatky v chování - ovládat emoce a naučit se jim rozumět, reagovat na stres a účinně se bránit všem formám sebedestrukce a šikany.
- Napomáhat formovat postoje, posilovat právní vědomí, úctu k zákonu, uvědomit si vlastní hodnoty, zaujmout správné stanovisko k rizikovému chování, včetně šikany.

Na II. stupni jsou témata zařazena do předmětů.

Viz příloha 1

Včasná a dostupná pomoc
Žákům poskytujeme možnost obrátit se na dospělého, kterému důvěřují. Pedagogové reagují na podněty včas, citlivě a v souladu s nastavenými postupy školy.

Bezpečné a podporující klima
Podporujeme dobré vzájemné vztahy mezi žáky ve třídách, vrstevnických skupinách a s dětmi různého věku.

Spolupráce a informovanost mezi učiteli a odborníky

Podporujeme pravidelnou a věcnou spolupráci pedagogů, sdílení důležitých informací o potřebách žáků a jednotný přístup k pravidlům školy. Při řešení obtíží spolupracují pedagogové podle potřeby s vedením školy, školním poradenským pracovištěm, zákonnými zástupci a dalšími odborníky.

b) Nespecifická primární prevence

Nespecifická primární prevence zahrnuje aktivity, které podporují zdravý životní styl, duševní pohodu, smysluplné trávení volného času, rozvoj sociálních a osobnostních dovedností a odpovědnost za vlastní jednání. Nezaměřuje se na jeden konkrétní rizikový jev, ale vytváří podmínky, které přispívají k celkovému zdravému vývoji žáků. Škola v této oblasti podporuje zejména:

Sportovní a kulturní aktivity

Sportovní a kulturní aktivity pro žáky v době školního vyučování i mimo něj. Zapojení žáků do soutěží a akcí.

Kurzy

pravidelné přírodovědně-turisticko-sportovní výjezdy žáků s učiteli školy do zahraničí, které si sami organizujeme, např./ Dachstein, Korsika, Dolomity/ + chystáme další
Činnosti Školního klubu ZŠ Hostýnská
Adaptační pobyt – VI. A, VI. B, VI. C (statek Výštice)
Dlouhodobý program – Výchova ke zdraví
Pravidelné semináře na výše uvedená témata dle aktuální nabídky
Účast ve sportovních soutěžích a turnajích v různých sportovních odvětvích
Škola v přírodě, LVVK
Výměnné pobyty žáků v evropských zemích

Volnočasové aktivity

V primární nespecifické prevenci má nezastupitelné místo zájmová činnost žáků. Proto každoročně nabízíme pestrou škálu kroužků.

c) Spolupráce s ostatními organizacemi

- Policie ČR Praha
- Městská policie Praha 10
- Úřad MČ Praha 10 – OSPOD
- PPP Praha 10
- Centrum primární prevence, Magdalena o. p. s
- Proxima Sociale s. r. o.
- Jules a Jim, z. ú.
- Divadelta

d) Spolupráce s rodiči

- účast na jednáních výchovných komisí

- dotazníky k prevenci rizikového chování žáků
- spolupráce s Komunitním centrem Kruh, působícím při naší škole
- individuální konzultace

7. **Podklady v legislativě**

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

(školský zákon)

- Zákon č. 65/2017 Sb. Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 - 2027
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)
- Metodické doporučení (č.j. MSMT-6167/2025-1)
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Vyhláška č.72/2005 Sb. novelizováno 197/2016 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školních poradenských zařízeních
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č.j.: 11 691/2004- 24
- Zákon č. 379/2005 Sb. O opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami

8. Odkazy na rizikové chování ve Školním řádu

Pravidla chování žáků upravuje Školní řád, s nímž jsou na počátku školního roku seznámeni všichni žáci. Rodiče se s ním seznamují na třídních schůzkách příslušného školního roku a informovanost potvrzují podpisem. Školní řád je schválen Školskou radou ZŠ Hostýnská 2100/2, Praha 10, je zveřejněn na webových stránkách školy, uložen v ředitelně školy. Závažné přestupky řeší nejprve třídní učitel s žákem, v závažnějším případě jsou přizváni rodiče. Podle úrovně závažnosti se do řešení zapojí ředitel školy nebo jeho zástupce, výchovný poradce a metodik prevence, případně jsou přizváni zástupci dalších institucí (= výchovná komise).

Kázeňská opatření

- napomenutí třídního učitele
- důtka třídního učitele
- důtka ředitele školy
- snížený stupeň chování

9. Program proti šikanování

Příloha č. 2

10. Krizový plán školy – řešení přestupků nejzávažnějšího rizikového chování

Příloha č. 3

11. Důležitá telefonní čísla

Policie 158
Městská policie 156
Rychlá zdravotní pomoc 155
Integrovaný záchranný systém 112
Linka bezpečí 116111
Linka ohrožených dětí 224236655
Dětská linka bezpečí 241484149

12. Seznam dostupné odborné literatury, webové stránky apod.

časopis Prevence
Prevence úrazů, otrav a násilí
Esprit - časopis (nejen) pro duševní zdraví.
Adiktologie - časopis pro prevenci, léčbu a výzkum závislostí.
Bulletin Národní protidrogové centrály - Vydává Policie ČR
Právo a rodina - časopis o rodinném právu
www.e-nebezpeci.cz
www.prvok.upol.cz
www.nekuratka.cz
www.alik.cz
www.stop-koureni.cz
www.dokurte.cz
www.drogy-info.cz
www.sikana.cz
www.destskaprava.cz
www.poradenskecentrum.cz
www.seznamsebezpecne.cz

Příloha č. 1

Realizace programu

A) specifická prevence

I.**stupeň**

Primární prevenci má na starosti třídní učitelka. Jednotlivá témata jsou zařazována do prvouky a přírodovědy. Učitelka volí metodu, jak dětem tyto informace předá. Jednotlivá témata budou plněna průběžně během školního roku.

a) specifická prevence:

1. ročník	Osobní bezpečí
	Vztahy v dětském kolektivu
	Základní hygienické návyky
	Rodina – bezpečné místo
2. ročník	Lidské tělo
	Ochrana zdraví
	Režim dne
	Využití volného času
3. ročník	Ochrana před obtěžováním
	Můj volný čas
	Lidé kolem nás
4. ročník	Lidské tělo (odlišnost mezi pohlavími)
	Životospráva a nevhodné návyky
	Využití volného času
	Vztahy v kolektivu
5. ročník	Rodina, domov
	Důvěra, vztahy
	Nebezpečí při komunikaci s cizími osobami
	Léčivé a návykové látky

II. stupeň – zařazení témat do předmětů

Společenské vědy

- zdravá výživa, režim dne, poznej a stanov si reálné a pozitivní cíle
- správný způsob využití volného času, vytvoř si cíle pro zdravý způsob života
- duševní hygiena, pojmenuj problém, vyjádři své pocity,
- vztahy mezi lidmi a komunikace, jaký vliv na tebe mají vrstevníci, umíš říci ne?

Jednej a ujasni si důsledky svého jednání

- dospívání a jeho problematika
- reprodukce a reprodukční orgány
- zneužívání návykových látek
- práva dítěte
- zneužívání návykových látek
- šikana a xenofobie, rasismus, homofobie
- kyberšikana a gambling, netolismus
- masmédia - jejich přínos a nebezpečí

- kriminalita, soudy, policie,
- duševní hygiena
- obohacování kultur
- sexuální výchova
- negativní působení sekt
- finanční gramotnost

Přírodopis
- zdravý životní styl
- léčivé a toxické látky, jejich návykovost
- biologie člověka, vliv návykových látek na jednotlivé orgány
- nakažlivé nemoci
- poruchy příjmu potravy

Dějepis
- intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus, xenofobie

Tělesná výchova
- pohybová aktivita
- smysl pro fair play
- posilování zdravého sebevědomí
- vzájemná pomoc
- rizikové sporty

Informatika
- kyberšikana, gambling, netolismus, sociální sítě

Chemie
- toxické látky a jejich účinky
- rozpouštědla a jejich zneužití
- těkavé látky

Český jazyk
- slohové práce na téma zdravý životní styl aj.
- výchovně působící literatura s tematikou rizikového chování

Výtvarná výchova
- výtvarné zpracování vnitřního prožívání žáků
- subkultury, jejich móda a symbolika
- street art a paragrafy

Programy realizované externími organizacemi

Proxima Sociale o. p. s.

3. ročníky Bezpečný internet, Kamarádství a respekt
4. ročníky Komunikace
5. ročníky Spolupráce
6. ročníky (Nad)užívání technologií
7. ročníky Efektivní učení

Divadelta:

3. ročníky Alenka v nesnázích
4. ročníky Trest
5. ročníky Připojená
7. ročníky Pět rad pro Bertu
8. ročníky Poslední mince
9. ročníky Pozor, křehké

Příloha č. 2

Program proti šikanování ve škole

Škola má jednoznačnou odpovědnost za žáky v době vyučování a školních akcí, a to podle § 27 nařízení vlády č. 108/ 1994 Sb. a podle Pracovního řádu pro zaměstnance škol. Podle § 422 občanského zákoníku odpovídá škola i za škodu způsobenou žákům v době vykonání přechodného dohledu – při vyučování a v přímé souvislosti s tím. Z tohoto důvodu musí pedagog šikanování mezi žáky okamžitě řešit a každé jeho oběti poskytnout neprodleně pomoc. Učitel nebo vychovatel, kterému je znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu. Každý pedagogický pracovník vede žáky důsledně a systematicky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka. Využívá možnosti osobní, společenské a morální výchovy k prevenci šikanování a prohlubuje si své znalosti a dovednosti v tomto oboru. V případě selhání prevence a oznámení či odhalení projevů šikanování postupujeme při řešení takto:

1) Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011)

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
2. rozhovor s informátory a oběťmi
3. nalezení vhodných svědků
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory)
5. ochrana oběti
6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:

a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)

7. realizace vhodné metody:

a) metoda usmíření
b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise

8. třídní hodina:

a) efekt metody usmíření
b) oznámení potrestání agresorů

9. rozhovor s rodiči oběti
10. třídní schůzka
11. práce s celou třídou

2) Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – poplachový plán pro tzv. školní lynčování (Kolář, 2011)

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů a informování vedení školy
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování
7. rozhovor s obětí a informátory
8. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Léčba
11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.
(Komentář k jednotlivým krokům viz. metodické doporučení nebo kniha Nová cesta k léčbě šikany – Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.)

Nápravná opatření

Pro potrestání agresorů použijeme tato výchovná opatření: napomenutí či důtka třídního učitele, důtka ředitele, snížená známka z chování. Lze využít i převedení do jiné třídy, nebo doporučit rodičům obětí i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení střediska výchovné péče pro děti.

Užší realizační tým
- Ředitelka školy
- Zástupce ředitele školy
- Školní metodik prevence
- Výchovný poradce
- Pedagogický sbor

Prevence v třídních hodinách
- Pravidelné třídnické hodiny
- Aktuální problémy řešeny formou hry
- Třídní mluvčí komunikuje s třídním učitelem, zástupci vedení a popřípadě s ostatními mluvčími jiných tříd

Prevence ve výuce
- Začlenění témat rizikového chování do jednotlivých předmětů v jednotlivých ročnících
- Začlenění sociálních témat do výuky
- Reflexe na aktuální sociologické problémy v regionu státu

Prevence ve školním životě mimo vyučování

Do plánů: školních výletů, lyžařských kurzů atp. zahrnout problematiku rizikového chování, sociálního cítění a volně morálních vlastností žáků v mimoškolních aktivitách za účelem stmelení kolektivu a prezentace školy na veřejnosti

Ochranný režim
- Školní řád
- Vnitřní organizační směrnice ředitelky školy
- Plán dozorů

- BOZ a PO

Spolupráce s rodiči

- Zveřejnění povinných dokumentů školy na webu a místo uložení těchto materiálů v budově
- Zabezpečení citlivých dat podle zákona o ochraně osobních údajů
- Komunikace se zákonnými zástupci osobní formou

Školní poradenské služby

- Výchovný poradce
- Školní metodik prevence

Spolupráce se specializovanými institucemi

- OPPP
- OSPOD
- SVP
- SPC
- Policie ČR
- Úřad MČ (Odbor sociální a zdravotní)
- MŠMT ČR
- Dětský (odborný) lékař, ev. záchranná služba

Šikana

Šikana je takové chování, kdy **jeden žák, nebo více žáků opakovaně ubližuje někomu, kdo se neumí, nebo nemůže bránit**.

- Žákům školy je umožněno nahlásit šikanu anonymně na vytvořenou emailovou adresu učiteli, ke kterému má důvěru, nebo do Schránky důvěry.

- Učitelé se nesnaží bagatelizovat, ale ani nezveličovat žádný nahlášený, či sledovaný případ možné šikany.
- Ve třídách je nutné vysvětlit, co je považováno za šikanu a co je pošťuchování (vše přiměřeně věku žáků).
- Učitelé dbají na to, aby děti poznaly, je-li někdo šikanován a aby se takového jednání pokud možno nedopouštěly.
- Naučit děti jasně a srozumitelně říkat, že se jim nějaké chování nelíbí, tak aby to ostatní pochopili.

Rodiče žáků by si měli všímat především těchto možných signálů šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.

- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno i pozorovat strach.
- Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze sna, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad.
- Zmínky o možné sebevraždě.
- Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.
- Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.).
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.
- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- Při přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé znaky šikany např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo legrací" zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, pronášené zejména nepřátelským až nenávistným či pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné, nebo peněžní dary šikanujícímu, nebo za něj zaplatil
- Příkazy dostává žák od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, příkazům se podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonání nemorálních až trestných činů či spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout

Metody vyšetřování šikany pedagogickým pracovníkem:

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi

- Nalezení vhodných svědků
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů)
- Zajištění ochrany obětem
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace s nimi
- Hledání pomoci pro oběti i agresory

Výchovná opatření v případě dokázané šikany
Pro potrestání agresorů jsou připravena následující výchovná opatření:
- Napomenutí, důtka třídního učitele, důtka ředitele
- Snížení známky z chování
- Převedení do jiné třídy, školy
- Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).

V mimořádných případech se užijí další opatření
- Ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místě příslušném diagnostickém ústavu
- Ředitel školy podá návrh orgánu v sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Spolupráce školy se zákonnými zástupci
Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti odpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení školního metodika prevence a dalších pedagogických pracovníků, jako s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací.

Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozví o šikanování. Nezastupitelnou roli v této situaci sehrávají třídní učitelé.

Kyberšikana

Kyberšikanu definujeme jako **zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu,** k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. **Oproti šikaně tváří v tvář má** kyberšikana ze své podstaty **mnohem větší dosah**, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti.

Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (př. nadávky, ponižování…), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat, ..) a naopak.
Škola má ve školním řádu zanesena pravidla používání ITC, internetu, mobilních telefonů a pravidel fotografování. Postup RCH kyberšikany řeší škola jako při šikaně.

Příloha č. 3

Krizový plán - řešení přestupků

U každého výskytu RCH řeší učitel, třídní učitel, vzniklou situaci s:
- vedením školy (ředitel školy a jeho zástupce, výchovný poradce, školní metodik prevence)
- školním poradenským pracovištěm (školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce, speciální pedagog)
- obvodní metodik prevence (Prahu 10)
- Pedagogicko - psychologickou poradnou pro Prahu 10
- SVP (Střediskem výchovné péče)
- OSPOD (oddělení sociálně právní ochrany dětí)
- Policie ČR

Záškoláctví

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována **neomluvená absence žáka.** Absenci žáka **omlouvá pedagog, nikoliv rodič**, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce vždy v souladu s pravidly školy o omlouvání absence ve škole. Neomluvenou absencí se jedná o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu (pravidel stanovených školou), současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku.

Postih za záškoláctví se řídí školním řádem. Viz. Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č. j.: 10 194/2002-14

Vandalismus

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením **školního majetku**, nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity. Jedná se buď o významné útoky na věci, které mají za následek **jejich úplné zničení** (ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, utržené vodovodní kohoutky, utrhané hadice od hasicích přístrojů, zničené školní pomůcky, učebnice části oblečení) **nebo významné poškození** (čmáranice a nápisy na zdech nebo školním nábytku, popsané a polité učebnice, nalepený toaletní papír na stropě apod.)

V případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000, - Kč), je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) jsou rodiče informováni vždy.

Škola nahlásí případ vandalismu Policii ČR v případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Nahlašuje se také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek, se vyrozumí OSPOD.

Krádež

Krádež je takové jednání, při kterém se **někdo zmocní věci, která není jeho** a to **za účelem si ji ponechat**, používat ji apod., aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován.

O jejím šetření třídní učitel provede záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo - kdy - kde - jak - proč - čím.

Škola se pečlivě zabývá příčinami a s náhradou škody postupuje jako u vandalismu. Preferuje nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem (věc je vrácena, nebo s omluvou nabídnuta kompenzace).

Vždy jsou vyrozuměni zákonní zástupci poškozeného, rodiče zloděje až po zjištění příčin krádeže.

Jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumí Policii ČR a oznámí podezření na páchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy. Škoda většího rozsahu (škoda větší dle trestního zákoníku je 50.000,- Kč, škoda velkého rozsahu dle trestního zákoníku je 5.000.000,-Kč, viz. § 138) škoda nikoli nepatrná 5000,- Kč je hranice pro trestný čin.

V případě, že je ukradena věc menší hodnoty než 5000,- Kč (a je to bez použití násilí – překonání překážky, není to vloupání) jedná se o přestupek proti majetku dle § 50 zák. o přestupcích č. 200/1990 Sb. v platném znění. Škoda na odcizené věci od 5000,- Kč výše je trestným činem krádeže dle ustanovení § 205 trestního zákoníku.

V případě, že byla odcizena věc s hodnotou menší než 5.000, -Kč, ale bylo použito násilí – vypáčená skříňka, šatna, šuplík…nebo násilí vůči osobě a snaha zmocnit se věci – loupež, jedná se vždy o trestný čin.

Netolismus

Termínem netolismus označujeme závislost na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména:

- počítačové hry
- sociální sítě
- internetové služby (různé formy chatu)
- virtuální videa
- mobilní telefony
- televize

Tělesná rizika spojená s užíváním počítače se projevují především v oblasti pohybového aparátu a vizuálního systému. U dětí byly v souvislosti s nadužíváním počítače popsány případy astigmatismu. Na všechny problémy spojené s očima často navazují bolesti hlavy. Zatěžování nervového systému vede k poruchám paměti a komunikačních schopností. Rizika spojená s netolismem rostou zejména u těch žáků, kteří již mají problémy v reálném světě. Své potřeby kompenzují ve světě virtuálním, kde pak hledají útočiště a svůj neúspěch v realitě nahrazují úspěchem v kyberprostoru.

K příznakům netolismu patří:

- méně vykonané práce
- pocit prázdnoty, když není člověk u počítače
- ztráta kontroly nad časem stráveným u počítače
- brzké vstávání k počítači nebo ponocování u počítače
- rostoucí nervozita a neklid, když člověk delší dobu nemůže hrát
- přemýšlení o počítači, když ho člověk zrovna nepoužívá
- kradení peněz na nákup her

- stále více a více času potřebného k uspokojení ze hry
- zkreslování, zatajování informací o své závislosti
- hraní kvůli úniku od osobních problémů
- narušené vztahy s rodinou
- zanedbávání učení
- opouštění dřívějších zájmů a přátel
- zhoršující se školní výsledky

Jak mohou rodiče předcházet rozvoji netolismu:

- Sledujte, jaké hry děti hrají.
- Uvědomte si, že hry mají i kladné stránky, některé umožňují rozvíjet logiku, postřeh, schopnost orientace ve složité situaci, koordinaci očí a rukou, koncentraci, plánování, řešení problémů a další schopnosti. Důležitý je výběr her a přiměřenost času jim věnovaného.
- Hrajte hry spolu s dítětem a potom si o nich povídejte – pomáháte tak rozlišovat fikci od reality.
- Stanovte striktní limity, kdy dítě může hrát a kdy ne.
- Dávejte pozor, aby dítě nehrálo hry u kamarádů.
- Zjistěte, zda dítě hraním počítačových her neutíká od nějakých problémů.
- V průběhu hraní veďte dítě k tomu, aby si po určité době (např. po hodině) udělalo přestávku, během ní o hře mluvte.
- Podporujte dítě v jiných zájmech.
- Předcházejte tomu, aby se dítě nudilo.
- Posilujte zdravé sebevědomí dítěte

Hlavními úkoly každého pedagoga je vzdělávat a vychovávat. Provádět úspěšné intervence týkající se problematiky netolismu nespadá do jeho kompetencí. V této oblasti si ale všímáme varovných a nežádoucích změn v chování našich žáků. Podobně jako u většiny typů rizikového chování vnímáme:

- narušení vztahů
- zhoršení prospěchu (žákovi nezbývá čas na učení)
- unavenosti (hraje dlouho do noci)
- ztráty kamarádů (vymění je za ty virtuální)
- zvýšené agresivity (spojené především s nemožností být online)

Škola řeší problém zjištěného netolismu konzultací se zákonnými zástupci a nabídne odkaz na odbornou pomoc.

Užití návykových látek

Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. (§ 130. z. č.40/2009 Sb., trestní zákoník).

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a **psychotropních látek** a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. **Je zakázáno rovněž navádění k užívání těchto látek**

Školním řádem škola stanoví zákaz užívání návykových látek (dále jen NL), jejich distribuci, přechovávání a další formy nakládání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich

vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu. Při používání sankcí je nutný individuální přístup podle vážnosti jednotlivých případů.

V případě, kdy **pracovníci školy** zadrží u **některého žáka NL**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, **postupují takto**:

1) **O nálezu sepíší stručný záznam** s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel školy nebo jeho zástupce.

2) **Látku nepodrobují žádnému testu** ke zjištění její chemické struktury

3) **O nálezu ihned uvědomí vedení školy** spolu s písemným záznamem

4) **O nálezu vyrozumí Policii ČR**, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky. V případě časové překážky na straně Policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezu. Obálku přelepit, přelep opatřit razítkem školy a svým podpisem a uschovat do školního trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

5) V případě kdy je **žák pod vlivem NL** do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči, **zavolá lékařskou službu první pomoci**. Pokud byla látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NL jsou známy protilátky, které odstraní, nebo zmírní akutní účinek NL.

6) **Škola vyrozumí zákonného zástupce** a vyzve jej, aby žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Vyrozumění škola učiní i v případě, že žák způsobilý k výuce je.

7) **Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán** sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Současně plní oznamovací povinnost k orgánům **sociálně právní ochrany dítěte.**

8) **Konzumací NL se vyvozují výchovná opatření stanovená školním řádem. Distribuce NL je trestným činem, užívání NL je porušením školního řádu.**

Příloha č. 4

Řešení rizikových jevů

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN)

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (**CAN** - **C**hild **A**buse and **N**eglect). Jde o **jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí**, která je pro naší společnost nepřijatelná.

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v paragrafech 364 až 368 stanovuje povinnosti, které má každá fyzická osoba v případě podněcování, schvalování, nadržování, nepřekažení a neoznámení trestného činu. Paragrafy se vztahují na celou škálu trestných činů, oblast násilných činů páchaných na dětech a na týrání dítěte nevyjímaje.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí chrání učitele při jeho postupu na ochranu práv dítěte. Je zde přímo vyzýván k tomu, aby v případě podezření na týrání žáka kontaktoval odborníky. Učitelé by se tedy neměli obávat, že udělají kroky, které budou mimo jejich kompetenci. To, aby se pokusili týranému dítěti co nejúčinněji pomoci, se tak stává nejen součástí zákonné povinnosti, ale i jejich profesionality. Tento zákon navíc výslovně určuje jako povinnost různým institucím, mimo jiné i škole a školskému zařízení, nahlásit případ ohrožení zdraví nebo života dítěte, a to i tehdy, když se objeví pouze podezření na trestný čin. (U fyzických osob je tento postup formulován jako právo, nikoliv jako povinnost.) Zatímco tedy u trestního zákona je potřeba vycházet z hodnověrného, tedy doloženého předpokladu, v případě zákona § 359 stačí mít jen podezření.

Některé znaky zanedbávání:

- Trvalý hlad
- Podvýživa
- Chudá slovní zásoba
- Špatná hygiena
- Zkažené zuby a časté záněty dásní
- Dítě není očkované proti nemocím
- Nevhodné oblečení vzhledem k počasí
- Nedostatek dohledu – dítě je večer doma samo, venku pobývá dlouho do tmy a bez dozoru apod.
- Vyčerpanost, přepracovanost
- S dítětem se nikdo neučí, nezajímá se o jeho školní povinnosti
- Vyhození z domova

Některé projevy zanedbávaného dítěte:

- Má chudé nebo velmi špatné vztahy s rodiči
- Touží po citu a pozornosti jakéhokoliv dospělého (nedělá rozdíly mezi blízkými a cizími lidmi, vrhá se k cizím dospělým, odešlo by s nimi)
- Je neobvykle unavené až apatické, někdy naopak nezvládnutelné
- Všechno jí hltavě a hladově
- Chodí za školu nebo do ní chodí pozdě

- Má potíže s učením
- Zdráhá se odcházet domů
- Houpá se, cucá věci nebo prsty, kýve hlavou
- Žebrá o jídlo, peníze nebo jiné věci

Postup školy při podezření na CAN:
1. Klíčovým je rozhovor se žákem. Třídní učitel, nebo ten, který má žákovu důvěru, zjistí z výpovědi žáka konkrétní skutečnosti. Nevyšetřuje a nepodsouvá své domněnky a názory.

2. Přímý kontakt učitele se zákonným zástupcem žáka. Pokud má rodič zájem problém pozitivně řešit, společně hledají citlivá východiska vzniklé situace.

3. Pokud zákonný zástupce zájem nejeví, vyrozumí škola o situaci oddělení sociálně právní ochrany dětí příslušného obvodu.

Poruchy příjmu potravy

Mentální anorexie a bulimie představují ve svých projevech **mezní polohy stravovacího chování od život ohrožujícího omezování příjmu potravy až po přejídání spojené se zvracením nebo jinou nevhodnou kompenzací energetického příjmu**. Pro obě poruchy je příznačný nadměrný strach z tloušťky, nespokojenost s tělem a nadměrná snaha o dosažení štíhlosti a její udržení. Další psychické a zdravotní problémy většinou souvisí s mírou podvýživy a s intenzitou užívaných „metod“ na zhubnutí.

Mentální anorexie je porucha charakterizovaná zejména **úmyslným snižováním tělesné hmotnosti.** Základním kritériem anorexie je nízká tělesná hmotnost (alespoň o 15% nižší než odpovídá věku a výšce) a aktivní snaha hubnout nebo nepřibrat (nemocní někdy popírají snahu hubnout, ale mluví o zdravé výživě a životním stylu). Postupně si zvykají na snížený příjem energie, nadměrnou sebekontrolu v jídle a často i zvýšený energetický výdej, snadno se cítí přejedeni. Bývá rozlišován nebulimický (restriktivní) a bulimický (purgativní) typ mentální anorexie, kdy v jejím průběhu dochází k opakovaným epizodám přejídání nebo zvracení, užívání laxativ nebo diuretik.

Mentální bulimie je porucha charakterizovaná zejména **opakujícími se záchvaty přejídání**, **spojenými s přehnanou kontrolou tělesné hmotnosti**. Rozhodujícím kritériem přejídání je subjektivní pocit ztráty kontroly nad jídlem. Někdy je rozlišován purgativní (vyskytuje se zvracení, laxativa nebo diuretika) a nepurgativní (ke kontrole hmotnosti jsou využívány přísné diety, hladovky nebo intenzivní cvičení) typ bulimie.

Postup školy při podezření na problém příjmu potravy:
- Škola kontaktuje pediatra, psychologa, popřípadě nabídne možnosti psychoterapeutické pomoci.
- Zesílí monitoring a podporu rodiny.

Sebepoškozování
Sebepoškozování **je komplexní autoagresivní chování**, které nemá fatální následky a které lze nejlépe chápat **jako nezralou, odpověď na** akutní anebo chronický **stres**, nezvladatelné **emoce** či **myšlenkové pochody**. Přestože člověk neznalý problematiky může sebepoškození lehce vnímat jako pokus o sebevraždu, smrt při sebepoškozujícím aktu na rozdíl od sebevražedného pokusu není v naprosté většině případů motivem a cílem jednání (ač je ve skupině poškozujících se dětí a mladistvých statisticky osmkrát vyšší výskyt sebevražd než v běžné populaci).

Za patologické sebepoškození se obecně nepovažuje poranění, které je v dané kultuře tolerované a jehož primárním cílem je dekorace těla (v naší kultuře typicky piercing a tetováž), sexuální uspokojení, spirituální zážitek v rámci rituálních praktik či začlenění se do skupiny vrstevníků nebo demonstrace vlastní hodnoty mezi nimi (snaha být „cool“ a „in“).

Nejčastěji pozorovaným sebepoškozujícím chováním je:
- Řezání (žiletkou, střepem atd.)
- Pálení kůže

Jinými formami jsou:
- Škrábání
- Píchání jehlou
- Rozrušování hojících se ran
- Značkování rozpáleným kovem
- Obrušování popálené kůže
- Kousání, údery, nárazy
- Dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení

Sebepoškozování typicky začíná ve věku od 12 do 15 let, ale výjimkou není ani první poškození se kolem 7 let nebo i dříve, může trvat týdny, měsíce nebo roky. V mnoha případech má SP spíše cyklický průběh, je praktikováno v určitých obdobích, pak vymizí a po přestávce se opět objevuje. Téměř vždy však poškozující se dítě zažívá – zpochybňování správnosti, odůvodněnosti jeho pocitů a interpretací situací blízkými dospělými.

U části dětí je poškozování součástí procesu hledání vlastní životní filozofie a stylu, snahy o nonkonformitu, resp. vymezení své identity ve světě – typickými představiteli této skupiny jsou příslušníci subkultur emo a gotik. Bližší informace o subkulturách viz samostatná příloha Subkultury. Sebepoškozování těchto dětí vykazuje několik zásadních rozdílů proti typickému sebepoškozování popsanému výše – děti se neizolují, svá zranění často netají, naopak považují SP za společné téma, včetně často až hororových fotografií, sdílených přes internet.

Ač rodiče a učitelé často vnímají SP jako manipulaci, primární a vědomá snaha dosáhnout výhod, trestat okolí nebo mu způsobit výčitky svědomí nebývá tak častá.

Přímým spouštěčem SP bývá nejčastěji pocit ztráty a opuštění, pocit studu, kritika. Emocemi, které jsou nejčastěji přítomny před SP (ale i po něm), jsou zlost na sebe a smutek. Aktu sebepoškození téměř vždy předchází izolace, někdy se však děti poškozují v přítomnosti kamaráda či ve skupině.

Nespecifická primární prevence:
- Posilovat schopnosti zvládat zátěž (schopnost zvládat zátěž obecně v populaci klesá) – součást univerzálních i cílených preventivních přístupů (např. umožnit mladým lidem v rámci školních a mimoškolních aktivit poznat a vyzkoušet různé metody zvládání stresu a negativních emocí.
- Rozeznávat a rozvíjet své existující pozitivní silné stránky a rozvíjet je.
- Naučit obracet se na druhé a navazovat s nimi vztahy autentickým a smysluplným způsobem a účastnit se aktivit, při kterých mohou pociťovat smysluplnou vazbu a sounáležitost.

Specifická primární prevence:
- Nevysvětlené popáleniny, řezné rány, jizvy a jiné shluky stop na kůži, běžným místem sebepoškození bývají paže, zápěstí a předloktí nedominantní horní končetiny, ale stopy sebepoškozování se mohou vyskytnout prakticky na kterékoliv části těla.

- Ročnímu období nepřiměřené oblečení (dlouhé rukávy a dlouhé kalhoty v létě), potítka a jiné krytí zápěstí, vyhýbání se aktivitám, které vyžadují odhalení těla (plavání, tělocvična), obvazy a náplasti.

- Netypické osobní věci (žiletky a jiné pomůcky, použitelné k řezání či úderům).
- Nárůst známek deprese či úzkosti.
- Neuvěřitelné nebo neúplné historky jako odpověď na cílené dotazy.

Postup školy při podezření na sebepoškození žáka:
- Posuzuje aktuální riziko závažného sebepoškození a odešle dítě, při zvlášť závažných případech i proti vůli rodičů, do spádového psychiatrického zařízení.
- Kontaktuje rodinu, systematicky s ní dlouhodobě spolupracuje.
- Předá dítě školnímu psychologovi.
- Motivuje dítě a rodinu k návštěvě specialisty, psychologická/psychiatrická ambulance.
- Stanovuje jasně hranice a pravidla na půdě školy.

Homofobie
Homofobie v nejširším slova smyslu zahrnuje postoje a chování vyjadřující nepřátelství vůči lidem **s menšinovou sexuální orientací** či pohlavní identitou, respektive vůči lidem, kteří vybočují z běžných genderových norem.

Projevy homofobie škola řeší jako přečin šikany

Rizikové sexuální chování

Rizikové sexuální chování může negativně ovlivňovat jedince, který se ho dopouští, a to jak v čase, kdy se odehrává, tak i v budoucnosti. Následně se může projevit ve vývoji psychiky (např. posun hodnot, posílení manipulativních schopností, oploštělost emocionality), v psychologicko-sexuologické oblasti (např. psychosexuální nezralost, preference patologických sexuálních aktivit, upřednostňování virtuálního erotického materiálu před normálním lidským kontaktem, nejasná, resp. nevyhraněná sexuální orientace apod.), ve zdravotní (např. pohlavně přenosné nemoci včetně HIV/AIDS, narkomanie) a sociální oblasti (navazování neadekvátních sociálních vazeb, ztráta vztahů nebo nekvalitní vztahové vazby, problémy v rodině atd.)

Veškole k rizikovému sexuálnímu chování **patří předčasný začátek pohlavního živo ta** (do této skupiny řadíme takézvýšenou **konzumaci pornografie před 15. rokem** života), **prostituční chování**, prezentování vlastních erotických materiálů na internetu a jakýkoliv sexuální styk. Dítě může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí.

Intervence školy v oblasti rizikového sexuálního chování:
- zprostředkování veškerých informací o sexuálním životě ve spojitosti s odpovědností k sobě a partnerovi.
- informace o sexuálně přenosných nemocích
- paragrafy a znásilnění, kam se obrátit v případě nouze, nebo ohrožení.
- každé tvrzení žáka ohledně sexuálního násilí je bráno vážně, nepodceňuje se. Učitel ho nehodnotí, to náleží až soudnímu znalci.